

Pedagogisk planering

*"Innan helgen är över" av Kerstin L
Hahn*

Sandra Östman

Introduktion:

I det här läsprojektet ligger fokus på att *lära ut* läsförståelse. Jag har valt den här boken till årskurs 7, på grund av att den är lättläst och spännande. Under de år jag har använt den i min undervisning har jag ännu inte haft någon klass som inte tyckt om den. Arbetsgången ser ut som så att jag läser högt. Eleverna får välja om de vill ha texten framför sig när jag läser eller inte. Jag läser olika många kapitel varje lektionspass beroende på hur långt passet är och hur mycket arbete jag planerat kring kapitlet. Eleverna får varva eget arbete, klassdiskussioner, samtalsgrupper i enlighet med chambers och arbete i lär-par. Till varje kapitel finns det ord som behöver tas upp på tavlan innan och under läsningen för att förklaras och förtydligas. Hur man jobbar med dessa är helt upp till varje lärare.

Före läsningen:

1. Jag inleder med att lägga ut stora papper i klassrummet, lika många som grupper. Jag delar in klassen i grupper (det är dessa grupper som de kommer att ha som samtalsgrupper resten av detta projekt). Det är att föredra att de inte är fler än 5 i varje grupp.

På papperna har jag skrivit en skönlitterär genre som rubrik. Grupperna får 5 minuter på sig vid varje papper då de ska fylla på med så mycket de kan om denna genre. Övningen heter *karusellen* för att de cirkulerar mellan dessa papper så att alla grupper får vara på varje. Det pappret som de är sist vid tar längst tid, för då ska grupperna ta fram sina datorer och söka fakta om denna genre och fylla på, eventuellt stryka sådant som är fel.

Vi diskuterar sedan dessa papper i helklass där varje grupp visar upp den dem har arbetat sist med.

2. Vem är Kerstin L Hahn? Vi lär oss tillsammans om henne i helklass. Vi läser, diskuterar och letar information. Här brukar jag klämma in lite om källkritik och informationssökning också. Vart hittar vi informationen? Vad är tillförlitligt och inte? Varför?
3. Vi tar nu fram boken och tittar på omslaget. Tillsammans i sina lär-par (som jag har valt ut åt dem) så analyserar vi omslaget. Vad tror vi att boken handlar om? Vad visar bilden? Varför dessa färger? Osv...

4. Vi läser titeln och diskuterar vad vi tror att boken handlar om. Förslagen skrivs upp på tavlan och alla får komma med sina förslag.
5. Vi läser baksidestexten. Har vi blivit något klokare?

När förberedelserna är gjorda så pratar vi om hur man skriver loggbok. Jag vill nämligen att eleverna antecknar ner sina tankar och diskussioner i en loggbok som är digital så att jag kan följa deras tankegångar genom hela processen. Nu sätter vi igång!

Under läsningen:

Kap 1. Lär-par

Åsen

Böljar

Vilken årstid är det? Hur vet man det? Beskriv vädret med hjälp av det du vet från texten. Vilken tid är det på dagen? Hur vet man det? Vilka är dessa personer? Hur tror du att de kommer vara viktiga framöver?

Hur läser man högt. Vad är inlevelse? Hur vill författaren att vi ska läsa? Hur vet man det? I texten ser man tre punkter och citationstecken när det är dialoger. Vad betyder detta?

Kap 2. Eget arbete

Kränger

”Tanken ilar till i kroppen och hon lutar sig bakåt igen” – beskriv känslan med andra ord. Vad betyder det när det ilar till? Kan det ha olika betydelser i olika sammanhang? Samma med ”det suger till i magen”. Vad betyder detta i det sammanhang det är skrivet i och vad betyder det i andra sammanhang?

Vad har hänt nu? Vad tror ni kommer att hända?

Kap 3. Lär-par

Börjat fippla

Snörvla

Tumlar in i baksätet

Hur kan situationen se så fridfull ut? Vad tror ni att hon menar med det?

Varför har hon tagit med sig skon?

Eller hur? *Eller hur?* Det var en olycka...*eller hur?*

”Det borde vara en underbar dag”. Varför? Vad är det som visar att det borde det? Vad är det som gör att det inte är det?

Skrivarknep: kursiv stil, vad vill författaren med det?

Kap 4. Eget arbete

Kanadensaren

Dignar

På måfå

På vid gavel

Hammock

En härva

Mjärde

Vi går igenom på tavlan vad en textkoppling är, och hur man gör. Jag nämner koppling till mig själv, till omvärlden och till annan text. Jag visar med ett exempel på textkoppling till mig själv på s 17 i boken när hon talar om *doften av solkräm och grill*. Jag kopplar till mina somrar och de dofter som jag associerar med sommaren.

Vad har du fått för bild av Stella? Beskriv henne med egna ord, försök hitta delar i texten/citat som bevisar det du tycker.

Kap 5. Eget arbete följt av lär-par

Svara först på dessa frågor själv:

Har Herman rätt i att slappna av? Varför/varför inte?

Tror du att det var Marianne och Elisabeth som ringde ambulansen? Varför/varför tror du inte/det?

Sammanfatta inledningen av boken. Vilka handlar boken om? Vem/vilka tror du är huvudpersonen? Motivera ditt svar.

Skriv ned vilken bild du fått av Herman respektive Jorun. Hur är de som personer?

Hur ser personerna ut? Hur ser dina inre bilder ut?

Diskutera sedan dina svar med din kompis i lär-paren. Tycker ni lika/olika?

Hur vanligt är det med smitningsolyckor? Vi läser några artiklar om detta på olika tidningars hemsidor.

Mellanaktivitet: Innan nästa kapitel spenderar vi en hel lektion utomhus där vi går på en skivarpromenad. Vi stannar till vid 5 olika stopp i närområdet där eleverna får olika uppgifter som är kopplade till sinnen. Ex: skriv ned allt du hör, vilka dofter känner du osv...

Väl tillbaka i klassrummet (lektion 2) pratar vi om vad gestaltning är och läser exempel från andra texter.

Nästa lektion (lektion 3) skriver vi ihop en berättelse i par med hjälp av de sinnesintryck vi fångade på promenaden.

Kap 6. Lär-par

Leta reda på vad dessa ord betyder och skriv ner det i ert dokument:

Sankt

Endorfiner

Ge exempel på gestaltning i det här kapitlet. Hur gestaltar hon miljön? Hur gestaltar hon sina känslor? Vad vill hon att vi ska få för känslor? Ge exempel från texten och berätta hur ni tänker.

Hur kan en dimma ha kalla fuktiga fingrar? Vad menas med det? Beskriv känslan.

Förklara varför bara Stella kände en dimma? Var den på riktigt eller inbillade hon sig? Varför dök den upp? Varför tror ni att författaren har valt att ha en dimma? Vilka ord kan ni komma på som symboliserar dimman? Hade berättelsen varit annorlunda om dimman ersatts med till exempel en storm, eller solsken? Hurdå? Motivera era svar.

Kap 7. Lär-par

Villrådig

Slätar över

Diskutera Hermans reaktion. Väntad/oväntad? Förståelig eller inte? Försök försvara Herman, och vad tycker ni om Stellas reaktion? Skulle ni ha gjort annorlunda? Vad tycker ni om Joruns reaktion? Vad gör hon/gör hon inte? Skulle hon ha kunnat göra något annorlunda? Vad?

Kap 8. Lär-par

Bylsig

Hur hade skildringen av Stellas löptur genom skogen och paddling ut på sjön blivit utan gestaltning? Lär-paren får utdrag ur kapitlen framför sig och ska stryka över alla ord och meningar som beskriver och gestaltar. Hur blev berättelsen nu? Varför behövs gestaltning? Kan det ibland bli för mycket? Hur då? Överdriv dessa två skildringar, gestalta mer!

Jag går igenom skillnaden mellan adjektiv och adverb på tavlan. Hittar vi exempel i gestaltningen? Hur blir meningarna utan dem?

Kap 9. Eget arbete

Varför frasar kanoten?

Vad tror du om Elisabeth? Vad vet hon? Vad vet hon inte?

Kap 10. Lär-par

Beskriv den där sommarstugedoften som Stellas täcke luktar. Koppla gärna till dina egna erfarenheter.

Leta reda på ursprunget av uttrycket "därmed basta". Varför säger man så, och vad betyder det?

Har er bild av Stella, Herman eller Jorun ändrats? Beskriv hur och varför?

Kap 11. Eget arbete

Vem är den gråklädda löparen? Hur mår han? Varför? Hur vet vi det? Vilka ledtrådar får vi i texten? Beskriv hans känslor med fler ord.

Kap 12. Eget arbete

"Hon försöker se hur hon ser ut, men det är svårt. Hennes eget jag är liksom i vägen". Vad menas med det här? Jag inleder diskussionen med att ge detta citat som ett exempel på textkoppling till omvärlden. Många tonåringar har nog den där känslan när de vaknar på morgonen, osv.

Beskriv dig själv, ditt utseende såsom Stella gör. Max 5 rader.

Varför säger inte Stella ifrån? Vad är Hermans avsikt? Hur upplever du Herman nu?

Kap 13. Lär-par

Förklara vad som händer i det här kapitlet. Vad tror du?

Ge exempel tillsammans på hur man i detta kapitel kan textkoppla till annan text? Vi lyfter några exempel i helklass.

Kap 14. Lär-par

Häktar upp

Stockar sig

Varför svider det till i Stella när hon märker att Jorun är glad och obekymrad?

Tillsammans med din kompis så målar ni upp "Lillviken" efter att ni diskuterat era inre bilder. Ser de lika ut?

Kap 15. Lär-par

Stint

Vad var det som gjorde att Stella blev avslöjad?

Varför tror du att Jorun skyddar Herman?

På vilket sätt är den tidigare berättade händelsen från caféet viktig nu? (detta är ett test i att kunna se samband). Jag visar upp den lästrategin när vi lyfter elevernas svar.

Kap 16. diskussion i lär-par följt av eget arbete

Vi inleder med att varje lär-par får ett *word puzzle* med ord från boken.

Lusläsa?

Svara först på dessa frågor med din kompis:

Varför blev Stella sårad av Hannes? Det var hennes första förälskelse, men hon blev tvungen att ge upp honom, varför då?

Diskutera tillsammans med din kompis, hur ser sommarstugan ut? Hur ser det ut runtomkring? Behöver ni korrigera er bild av sommarstugeområdet något?

Nu ska du textkoppla från det vi läst. Välj ut en eller fler saker som du kan koppla till dig själv och omvärlden, och skriv ner dem tillsammans med en förklaring/reflektion.

Kap 17. Eget arbete

Varför tror du att Herman initierade diskussionen om bilolyckan?

Vad tror du nu om Elisabeth? Varför är aldrig Marianne ute?

Kap 18. Samtalsgrupper

Siesta

Vada

Vad hände i det här kapitlet? Vem var pojken? Varför reagerade Stella som hon gjorde? Vad var konstigt med honom och situationen? Varför kisade han hela tiden?

Kap 19. Lär-par

Nu får man veta mer om pojken hon träffade. Vad ska man tro? Bara en slump? Eller något annat? Diskutera tillsammans.

Kap 20. Eget arbete

Vem är Tor? Hur mår han? Varför vågade han inte visa sig när den gröna bilen kom? Varför sprang han inte ner till sin kompis? Vad hade du gjort i hans läge?

Kap 21. Samtalsgrupper

Överseende

Varför känner Stella sig plötsligt så lugn?

Kan ni känna igen den här scenen och koppla den till något annat ni läst/hört eller sett?

Hur såg pojken ut? Varför tror du?

Kan det vara en dröm även fast Jorun och Herman också sett honom nu?

Kap 22 och 23. Lär-par

Hur mår Herman? Hur har han förändrats genom boken? Vad hade du för bild av honom först, och hur ser din bild ut nu? Delar ni bilden? Finns det förklaringar/orsäker till hans beteende?

Kap 24. Lär-par

Tar spjörn

Nästlat sig in

Vädjan

Varför trycker Stella in naglarna i handflatorna?

Vad tror du att Jorun och Stella tänker? Vad vill Jorun att Stella ska göra?

Varför vågar inte Stella låna telefonen hos Marianne?

Kap 25. Eget arbete

Konverserar

Vad betyder det när man spänner sina käkmuskler?

Vad tror du kommer hända nu?

Nu ska du skriva ett av bokens kapitel, närmare bestämt kapitel 26. Vad händer direkt efter att Stella ser på när Herman och Elisabeth går ner mot vattnet? Du ska skriva i samma form som författaren av boken, och hålla dig till max en A4 sida på datorn. Du har två lektioner på dig.

Kap 26. Lär-par

Vad betyder orden:

Kurar

Helspänn

Anteckna i OneNote medan ni diskuterar:

Vad händer med Jorun när hennes mamma svarar i telefonen? Hur vet vi det?

Kap 27. Lär-par

Vad betyder orden:

Ironi

Sorlet

Anteckna i OneNote medan ni diskuterar:

Varför rättar Tor sig själv? Vad betyder det?

Hur gammal tror du att Tor är? Varför går han på festen fast han inte vill? Har du blivit tvungen att göra något någon gång som du inte velat för att någon annan påverkar dig?

Kap 28. Lär-par

Nu är sprickan tillbaka. Diskutera vid vilka tillfällen sprickan är med i boken och vad ni tror att den symboliserar. Anteckna i OneNote.

Kap 29. Lär-par

Tor går igenom många olika känslor under hans samtal med Stella, vilka då?
Varför växlar han tror du?

Vad är det som händer i vattnet? Vad ser dem? Hur kan det vara möjligt?

Kap 30. Lär-par

Vad tror Jorun och Nathalie att Tor och Stella gör? Vad menar Jorun med "det var snabbt jobbat av lillasyrran!"

Vem är Tor Wallander? Här bjuds vi på en textkoppling till annan text. Vi tittar på ett klipp från Wallander filmen och diskuterar hur vi då kan textkoppla till bokens karaktär Tor.

Kap 31. Lär-par

Innan vi läser kapitlet så förutspår vi vad vi tror om "vålnaden". Varför visar han sig? Vad vill han?

Vimmelkantig

Planlöst

Gjorde Stella rätt med skon? Motivera ert svar.

Kap 32. Lär-par

Varför vägrar Jorun att se sanningen om Herman? Hur skiljer sig Jorun och Stellas bild av Herman? Vems bild är mest lik er egen? Varför?

Vad menar Stella med att Herman har klämt åt runt hennes hjärta?

När Stella liknar Tor med en skolpojke, hur menar hon då? Hur är Tor?

När och hur börjar Tor misstänka att Stella är inblandad? Varför? Berätta.

Kap 33. Samtalsgrupper

Vi går igenom på tavlan vad en litterär "stegring" är.

Hur bygger författaren upp spänningen i boken med hjälp av stegringen?

Kap 34. Eget arbete

Mal

Hur lyckas Stella krångla sig ur situationen med sms:et?

Kap 35. Lär-par

Tornar upp sig

Molnbanken

Vad betyder det när ett beslut är ”som ett spjut” – vi pratar om liknelser och vad det är kontra metaforer.

Kap 36. Samtalsgrupper

Nu diskuterar vi om vi tror att Stellas plan kommer att fungera. Varför/varför inte? Vad kommer att hända?

Kap 37. Lär-par

Varför blir Stella helt svettig av att ställa klockan?

Vad gick fel? Vilka val gjorde Stella som ledde henne in i fällan? Vilka känslor har ni nu? Vad hoppas du ska hända? Vad tror du kommer att hända?

Kap 38. Eget arbete

Vart är Stella på väg?

Tror du att Jorun kom på bussen?

Var är Herman?

Kap 39-43. Lär-par

Diskutera med varandra vad ni känner efter att ha läst dessa kapitel.

Kap 45-48. Samtalsgrupper

Vad tycker ni om slutet? Motivera

Efter läsningen:

1. Vi gör en tidslinje med händelserna på tavlan/datorn/projektorn.
2. Vi pratar om vilka teman och motiv det är i boken.

3. Nu väljer de en av sex slutuppgifter att göra:

- Skriva en recension
- Skriva en nyhetsartikel om händelserna i Lillviken
- Måla en gestaltande bild
- Skriva en argumenterande text
- Reflektera i text över en av karaktärernas förändring genom boken
- Gör en podd

Jag har genomgått kring respektive uppgift för helklass innan de bestämmer sig för vad de vill göra. På det sättet försäkrar jag mig om att alla har hört vad som kännetecknar respektive uppgift.